

Savunmayı Savunmak:

Avukatlık Mesleğinin Korunmasına
İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin
İmzalanması İçin Bir Çağrı

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Şanlıurfa Bölgesinde İnsan Hakları İhlallerine Karşı Hukuki Mücadele Kapasitesinin Geliştirilmesi Projesi

Savunmayı Savunmak: Avukatlık Mesleğinin Korunmasına İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin İmzalanması İçin Bir Çağrı

Ocak, 2026

Hazırlayan:

Av. Dr. Işıl Kurnaz

Katkı Sunanlar:

Ahmet Doğan

Emel Sevgi

Av. Hilal Yücel

Av. Nahide Polat Aslan

Proje Ekibi:

Proje Koordinatörü: **Ahmet Doğan**

Proje Koordinatör Yardımcısı: **Av. Hilal Yücel**

Hak İhlalleri İzleme ve Arşivleme Uzmanı: **Av. Gökhan Dayık**

Hak İhlalleri İzleme Komiteleri Koordinatörü: **Av. Nahide Polat Aslan**

Proje Raporlama Uzmanı: **Emel Sevgi**

Kilit Uzman - İzleme ve Değerlendirme Uzmanı: **Banu Ülkü**

Tasarım:

Getu Creative

Şanlıurfa Barosu

Paşabağı Mh. 775. Sk. 21-D - P.K. : 63040 Adliye Karşısı

Haliliye/ŞANLIURFA, Tel : 0(414) 313 28 28,

e-mail : info@sanliurfabarusu.org.tr - urfabarusu@gmail.com

Etkin Savunuculuk Projesi Sosyal Medya Hesapları

@etkinsavunuculuk

Şanlıurfa Barosu Sosyal Medya Hesapları:

@UrfaBarosu

@urfabarusu_

/Şanlıurfa Barosu

www.sanliurfabarusu.org.tr

Bu yayın Avrupa Birliği İnsan Hakları ve Demokrasi Hibe Programı tarafından desteklenen "Şanlıurfa Bölgesinde İnsan Hakları İhlallerine Karşı Hukuki Mücadele Kapasitesinin Geliştirilmesi Projesi" kapsamında Şanlıurfa Barosu tarafından yürütülen ve Adil Yargılanma Hakkına Erişim Derneğinin (AYHED) paydaşlığında hazırlanmıştır. Yayın içeriğinden Şanlıurfa Barosu ve Adil Yargılanma Hakkına Erişim Derneği (AYHED) sorumlu olup, Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.

İçindekiler

4	Önsöz
5	1. Giriş
7	2. Lüksemburg Sözleşmesi'nin Mevcut Durumu
8	3. Lüksemburg Sözleşmesi'nin Yapısı ve Sözleşme'yi Okuma Rehberi
11	4. Lüksemburg Sözleşmesi'ni Neden Destekliyoruz?
14	A. Medya Taraması Sonucunda Elde Edilen Avukata Şiddet
14	1. Diyarbakır Barosu Tehlike Altındaki Avukatlar Günü Raporu
15	2. TBB Avukat Hakları Merkezi Verileri
17	B. Etkin Savunuculuk Projesi Verileri
21	C. Literatür Taraması
21	1. İnsan Hakları İzleme Örgütü Raporu
23	2. Adil Yargılanma Yargılanma Hakkına Erişim Derneği (AYHED) Raporu
24	5. Sonuç

Önsöz

Bu rapor, Avrupa Komisyonu – Demokrasi ve İnsan Hakları Tematik Programı kapsamında Şanlıurfa Barosu yürütücülüğünde ve Adil Yargılanma Hakkına Erişim Derneği (AYHED) ortaklığında gerçekleştirilen “Şanlıurfa Bölgesinde İnsan Hakları İhlallerine Karşı Hukuki Mücadele Kapasitesinin Geliştirilmesi Projesi” kapsamında hazırlanmıştır.

Proje kapsamında Stratejik Davalama çalışmaları yapılarak, baroların insan hakları davalarındaki etkin rolü ve kapasitesinin güçlendirilmesi amaçlanmaktadır. Projenin, özel hedeflerinden biri baroların, kurumsal ve yasal teminatlara kavuşarak hukuki güvenlik ilkesi etrafında hem kurumsal olarak güçlendirilmesi hem de mensuplarının etkin savunuculuk faaliyetlerinin güvence altına alınmasıdır. Bu kapsamında, avukatların hukuki süreçleri izleme, dava takibi, raporlama, uluslararası mahkemelere başvurma ve davalara kamuoyunun dikkatini çekme konularında mesleki gelişimlerini destekleyerek insan hakları ihlalleri konusunda savunma kapasitelerini artırmak hedeflenmiştir. Bu da ancak avukatların, kurumsal ve uluslararası güvencelere kavuşturulmasıyla ve avukatlık mesleğinin bağımsız ve tarafsız şekilde ifa edilmesinin mümkün olmasıyla sağlanabilir.

Bu rapor, Türkiye’de avukatlara yönelik kapasite geliştirme ve yargının kurucu unsuru olarak avukatlık mesleğinin, küresel ve uluslararası gelişmeler ve güvenceler ışığında korunması için hazırlanmıştır.

1. Giriş

“

“Avukatlık sadece bir meslek değildir — aynı zamanda bir kamu görevidir ve her birimizin topluma karşı bir sorumluluğu vardır.”

Eski ABD Başsavcısı Janet Reno

Amerikan Baroları Toplantısı’ndaki konuşmasından

“

“Baro kanunla değişebilecek geçici bir müessese değildir. Bu tabii hukuktan gelen bir müessesedir. Bu itibarla istiklali şarttır. İstiklali yok ise Baro da yok demektir. Baro mukaddes müdafaa hakkına bağlıdır. Baro müstakil değil ise müdafaa hakkı ölmüştür.”

Prof. Dr. Faruk Erem

Türkiye Barolar Birliği Kurucu Başkanı

Avukatlık Kanunu’nun 1. maddesi, avukatlığı bir kamu hizmeti olarak sunar ve avukatların, yargının kurucu unsuru olarak bağımsız savunmayı serbestçe temsil etmesini güvence altına alır. Avukatlık mesleği ve avukatlara ilişkin güvenceler, bireylerin adil yargılanma hakkını koruduğunu kadar, geniş anlamda hukuk devletinin de güvencesidir. Avukatlara ilişkin kurumsal güvencelerin uluslararası insan hakları rejiminin bir parçası olarak devletlere bir yükümlülük olarak sunulması, uluslararası kamuoyu için oldukça önemlidir.

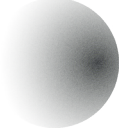
Bu sebeple Avrupa Konseyi Avukatlık Mesleğinin Korunmasına İlişkin Sözleşme’yi¹ hazırlamış ve 12 Mart 2025 tarihinde Bakanlar Komitesi kabul etmiş, Sözleşme 13 Mayıs 2025 tarihinde Lüksemburg’da düzenlenen Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi’nin 134. oturumu sırasında imzaya açılmıştır. Sözleşme bu sebeple Lüksemburg Sözleşmesi diye de anılmaktadır.

1 Sözleşmenin orijinal metni için: <https://rm.coe.int/1680b4c6be> ; Sözleşme’nin Türkçe çevirisi için: https://d.barobirlik.org.tr/2025/20250313_ek/avrupakonseysisozlesme_tr.pdf

Lüksemburg Sözleşmesi:

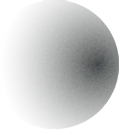
- Avukatlık mesleğinin korunmasına ilişkin ilk uluslararası sözleşmedir.
- Avukatlık mesleğinin ve bu mesleği bağımsız olarak, ayrımcılığa, hukuka aykırı engellemelere ve müdahalelere veya saldırı, tehdit, taciz veya gözdağına maruz kalmadan icra etme hakkının korunmasını güçlendirmektedir.
- Bu Sözleşme, avukatlık mesleğine karşı saldırıların arttığını tespit eden raporlar esas alınarak, taciz, tehdit, fiziksel saldırı, müvekkillere erişim engelleri gibi savunmaya yönelik saldırıların önlenmesi için hazırlanmıştır.
- Sözleşme, hem avukatları hem de avukatların meslek kuruluşlarının güvenliğini temin eder.
- Sözleşme kapsamında devletlere avukatlık mesleğinin icrası için bir pozitif yükümlülük getirilmiştir. Buna göre taraf devletler, avukatların mesleki görevlerini ifa ederken herhangi bir fiziksel saldırıya, tehdide, tacize, sindirmeye veya uygunsuz engelleme ya da müdahaleye maruz kalmamalarını sağlamakla yükümlüdür.
- Eğer avukata karşı gerçekleştirilmiş olan cezai suç teşkil edecek bir durum varsa, devletin soruşturma açmasını güvence altına alır.
- Sözleşme'ye göre meslek kuruluşları, bağımsız ve müdahaleden uzak şekilde güvencelere sahip olmalıdır.
- Sözleşme, avukatlar için ifade özgürlüğünü ayrıca düzenlemektedir.
- Sözleşme ile Avukatlık Mesleğinin Korunmasına İlişkin Uzmanlar Grubu (GRAVO) kurulmuştur. Bu denetim organı, avukatların hak ihlallerini izleme görevini yerine getirecektir.
- Sözleşme, avukatların müvekkilleri adına tüm işlemlerin yürütülmesi sırasında iyi niyetle ve özenle yaptıkları sözlü ve yazılı beyanlardan dolayı hukuki veya cezai sorumluluğa maruz bırakılmamalarını güvence altına alır. Dolayısıyla avukatların, müvekkilleriyle ilişkilendirilerek takibata uğramamasını hukuki teminata kavuşturur.
- Avukatların, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi bağlamında herhangi bir temelde ayrımcılığa tabi tutulmaması gerektiğini temin eder.
- Sözleşme, avukatlara, insan hakları ve temel özgürlüklerin savunulması amacı da dahil olmak üzere hukuki tavsiye, yardım ve temsil sunma ve sağlama görevi verirken; devlete de bunu temin etme yükümlülüğü verir.

2. Lüksemburg Sözleşmesi'nin Mevcut Durumu

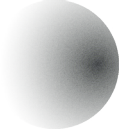

Sözleşme'nin yürürlüğe girmesi için 6'sı Avrupa Konseyi üye devletleri olmak üzere toplam 8 devletin Sözleşme'yi onaylamış olması gerekir.

- 27 Aralık 2025 tarihi itibarıyla Sözleşme'yi 24 Avrupa Konseyi üyesi ülke imzalamış ancak hiçbiri onay aşamasını gerçekleştirmemiştir.
- Türkiye henüz Sözleşme'yi imzalamamıştır.

Sözleşme'nin açıklayıcı raporu, Sözleşme'yi Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarında yorumlandığı şekliyle Protokolünün tamamlayıcı bir parçası olarak görmektedir.

Sözleşme, avukatlara ilişkin koruma sağlayan aşağıdaki mekanizmalarla beraber yorumlanmalıdır:

- Birleşmiş Milletler Suç Önleme ve Suçluların Tedavisi Konulu Sekizinci Kongresi tarafından kabul edilen Avukatların Rolüne İlişkin Temel İlkeler
- Suçların Önlenmesi ve Suçluların Tedavisi Kongresi tarafından kabul edilen Avukatların Rolüne İlişkin Temel İlkeler
- Bakanlar Komitesinin üye devletlere avukatlık mesleğinin serbestçe icra edilmesine ilişkin Rec(2000)21 sayılı tavsiye kararı
- Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Konseyi tarafından 16 Temmuz 2020 tarihinde kabul edilen yargı, jüri ve yardımcı yargıçların bağımsızlığı ve tarafsızlığı ile avukatların bağımsızlığına ilişkin 44/9 sayılı karar.

3. Lüksemburg Sözleşmesi'nin Yapısı ve Sözleşme'yi Okuma Rehberi

Sözleşme, avukatların mesleki faaliyetleri nedeniyle artan şekilde saldırı, tehdit, taciz ve sindirmeye maruz kaldığının tespit edilmesi üzerine avukatların insan hakları ve mesleki haklarını uluslararası insan hakları rejiminin bir parçası haline getirmek için hazırlanmıştır.

Avukatların Mesleki Hakları

- Sözleşme'nin 6. Maddesi

Avukatların İfade Özgürlüğü

- Sözleşme'nin 7. Maddesi

Avukatlara İlişkin Koruyucu Tedbirler

- Sözleşme'nin 9. Maddesi
- Koruyucu tedbirler ayrıca önemlidir çünkü avukatlık mesleğinden hukuka aykırı olarak ve güvencelere sahip olmaksızın avukatlık ünvanı veya ruhsatı reddedilerek, iptal edilerek ya da askıya alınarak mahrum bırakılan kişiler de koruyucu tedbirlerin kapsamına dahil edilmiş ve meslekten haksız yere men edilmenin ikincil sonuçlarına karşı güvence sağlanmıştır.
- Koruyucu hükümler, ayrıca ilgili işlerde danışmanlık yapmaları veya rol almaları durumunda, uluslararası bir mahkeme veya yargı mercii yahut uluslararası bir örgüt tarafından kurulmuş bir organ tarafından, bunların nezdindeki davalarda rol almaya yetkili kılınan kişileri de kapsamına almaktadır.

Sözleşme'nin Birinci Bölümü

- Sözleşme'nin amacı, kapsamı ve Sözleşme bağlamındaki tanımları içerir.

Sözleşme'nin İkinci Bölümü

- **Maddi Hükümler**

- **Meslek Kuruluşlarına Getirilen Güvenceler: Madde 4**

- **Madde 4:** Taraflar, ulusal düzeydeki hukuki ve düzenleyici çerçevenin, meslek kuruluşlarının **bağımsız ve kendi kendini yöneten kuruluşlar** olduğunu güvence altına almasını temin eder. Meslek kuruluşlarının yürütme organlarının seçimleri, yürürlükteki kurallara uygun olarak ve **dış müdahale olmaksızın** gerçekleştirilir. [...]

- **Madde 4/3:** Taraflar, avukatların mesleki faaliyetlerini ve mesleğin düzenlenmesini doğrudan etkileyen mevzuatta, usuli veya idari kurallardaki her türlü değişikliklerle ilgili **hükümet teklifleri hakkında meslek kuruluşlarına zamanında ve etkili bir şekilde danışılmasını** temin eder.

- **Avukatların Mesleki Hakları : Madde 6**

- **Madde 6/2,** avukatların mesleklerini icra edebilmesi için gereken güvenceleri sağlarken, avukatların müvekkili adına tüm işlemlerin yürütülmesi sırasında iyi niyetle ve özenle yaptıkları sözlü ve yazılı beyanlardan dolayı **hukuki veya cezai sorumluluğa maruz bırakılmamalarını** temin eder.

- **Madde 6/3,** müvekillere ilişkin mesleki güvenceleri, **müvekkil adaylarına** da genişletecek şekilde avukatları korur.

- **Madde 6/4,** avukatların müvekkiliyle ya da onların davalarıyla **özdeşleştirilmesini yasaklar**, özdeşleştirme nedeniyle olumsuz sonuçlara maruz kalmamalarını temin eder. Bu madde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme (AİHS) ve iç hukuk tarafından korunan ifade özgürlüğüne uygun yorumlanır.

- **Avukatların İfade Özgürlüğü: Madde 7**

- **Madde 7:** Avukatların ifade özgürlüğünü özel olarak düzenler. Avukatların kamuoyunu bilgilendirme hakkını güvence altına alırken, hem bireysel hem de kolektif olarak avukatların kamusal tartışmalara katılma, yargı kararlarının esası, yorumlanması ve uygulanması haklarını temin eder. Avukatlara, reform önerilerinde bulunma hakkı verir.

- **Disiplin Hükümleri: Madde 8**

- Disiplin hükümlerinin, kanunla öngörülen şekilde ve AİHS'e uygun olarak uygulanmasını temin eder.
- Avukatlara uygulanan disiplin yaptırımlarının kanunilik, ayrımcılık yapmama ve orantılılık ilkelerine uygun olmasını temin eder.
- Mesleği icra hakkına ilişkin herhangi bir yasak, yalnızca mesleki standartların en ciddi ihlalleri için uygulanmalıdır.

- **Koruyucu Tedbirler: Madde 9**

- Avukatların, özgürlüklerinden yoksun bırakılması durumunda sahip olacakları güvenceler
- Meslek kuruluşlarının, avukatın özgürlüğünden yoksun bırakılması durumunda sahip olduğu güvenceler
- Avukatın,
 - I.** her türlü fiziksel saldırı, tehdit, taciz veya gözdağı; veya
 - II.** herhangi bir uygunsuz engelleme veya müdahaleden bağımsız görevini yapmasını temin etme.

Sözleşme'nin Üçüncü Bölümü

- İzleme Mekanizması kurulması
- Sözleşme'nin uygulanması ve tatbiki, Avukatlık Mesleğinin Korunması Uzmanlar Grubu (GRAVO - *Group of Experts on the Protection of the Profession of Lawyer*) tarafından izlenir.
- Taraflar Komitesi'nin kompozisyonunun belirlenmesi
- Acil Durum Usulü (Madde 13): GRAVO, Sözleşme'nin ciddi ihlallerini önlemek veya bunların boyutunu veya sayısını önlemek yahut sınırlandırmak için sorunların acil müdahaleyi gerektirdiğini gösteren güvenilir bilgiler alırsa, ilgili Taraf'tan, bu tür ihlalleri önlemek için alınan tedbirlere ilişkin özel bir raporun ivedilikle sunulmasını talep edebilir.
- Sözleşme'nin 16. maddesiyle, Sözleşme'nin daha geniş koruma sağlayan uluslararası yükümlülüklerin daraltılması için kullanılamayacağı güvence altına alınmıştır.

4. Lüksemburg Sözleşmesi'ni Neden Destekliyoruz?

Adalet Bakanlığı'nın 2024 yılı Adalet İstatistikleri'ne² göre avukat sayısı büyük bir artış göstermiştir:

108. avukat sayısı, 2015-2024

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Toplam	93.573	100.461	106.496	116.779	127.691	143.330	161.015	174.533	185.749	199.142
Erkek	54.864	57.985	60.360	65.423	70.507	77.797	86.532	92.296	88.437	103.034
Kadın	38.709	42.476	46.136	51.356	57.184	65.533	74.483	82.237	97.312	96.108

Türkiye'de avukat sayısının artmasıyla birlikte avukata karşı şiddet vakaları, hem medya taraması hem de barolardan elde ettiğimiz verilerden ulaştığımız kadarıyla her geçen gün artmaktadır.

Türk Ceza Kanunu ve Avukatlık Kanunu'nun ilgili hükümleri, avukatlar için ulusal düzeyde güvenceler sağlasa da bu güvenceler, uluslararası insan hakları yükümlülükleri ve mesleğin icrasına ilişkin kurumsal ve özgü güvenceleri tek başına sağlamamaktadır.

Her ne kadar Avukatlık Kanunu md.57 "Görev sırasında veya yaptığı görevden dolayı avukata karşı işlenen suçlar hakkında, bu suçların hakimlere karşı işlenmesine ilişkin hükümler uygulanır." hükmünü ihtiva etmekteyse de koruyucu hükümler ve mesleki hakların doğrudan korunduğu yapısal bir düzenleme mevcut değildir.

Mevcut yasal düzenlemeler, fiziksel saldırı ve engelleme biçimlerini ayrıntılı düzenlememekte, özdeşleştirme yasağını kurumsal düzeyde güvence altına almamaktadır.

Mevcut yasal düzenlemeler, müvekkil ve müdafilere ilişkin düzenlemeler içermekteyse de, müvekkil adaylarını kapsamına almamaktadır.

2 https://adlisicil.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/7042025092455Adalet_%C4%B0statistikleri_2024%20T%C3%BCrk%C3%A7e_Ingilizce.pdf

Avukatın ifade özgürlüğüne ilişkin özgü bir düzenleme Türk mevzuatında yoktur. Bu da avukatların, savunmasını üstlendikleri dosyalarla ilgili kamuoyunu bilgilendirme görevlerini ifa ettiklerinde TCK md.288 bağlamında adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs suçu ile takibata uğramalarına sebep olmaktadır. Bunun bir örneği, 2013 yılında İstanbul Barosu'nun kamuoyunda Balyoz davası olarak bilinen davaya dair açıklamaları üzerine Baro'nun Başkan ve yöneticileri hakkında "yargı görevini yaparı engellemeye teşebbüs" suçu kapsamında kamu davası açılmış olmasıdır.³ Bu dava 24 Şubat 2014 tarihindeki duruşmada suçun unsurları oluşmadığı gerekçesiyle sanıkların ayrı ayrı beraati kararıyla sonuçlanmıştır. Son örnek ise İstanbul Barosu Başkanı Av. Prof. Dr. İbrahim Ö. Kaboğlu ve Yönetim Kurulu Üyelerinin, "basın ve yayın yolu ile terör propagandası yapmak" ve "basın ve yayın yolu ile yanıltıcı bilgiyi alenen yaymak" suçlamalarıyla yargılandığı davadır. İstanbul 26. Ağır Ceza Mahkemesi'nce görülen dava 9 Ocak 2026'da İstanbul 26. Ağır Ceza Mahkemesince, 'suçun unsurlarının oluşmadığı' gerekçesiyle oy birliğiyle beraat kararı ile sonuçlanmıştır.⁴

2008 yılında Avukat **Tahir Elçi** hakkında da bir dava süreciyle ilgili kamuoyuna yaptığı bir açıklama nedeniyle adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs suçundan dava açılmıştır. Ayrıca **Çağdaş Hukukçular Derneği (ÇHD)** üyesi avukatlara yönelik "terör örgütü kurma ve yönetme" ve "terör örgütü üyeliği" suçlarından kovuşturmalar devam etmekte, ÇHD Onursal Başkanı Selçuk Kozağaçalı bu raporun yazıldığı tarihlerde hala hapis cezasını çekmektedir. Özdeşleştirme yasağının ihlal edilmesine örnek olabilecek son bir şiddet vakası, 7 Ocak 2026 Çarşamba günü **Yalova SGK İl Müdürlüğü avukatı Zekeriya Polat'a** gerçekleştirilen saldırıdır. Kurumdaki odasında emekliliği reddedilen H.H. tarafından SGK avukatı olduğu gerekçesiyle ağır yaralanan Av. Polat, hayatını kaybetmiştir.

Dolayısıyla avukata yönelik şiddet vakaları hem bireysel şiddet olabileceği gibi hem de kurumsal düzeyde gerçekleşmektedir. Kurumsal düzey, hem avukatın temsil ettiği kişi ve kurumlarla özdeşleştirilmesi, hem de kurumsal olarak avukatlık mesleğinin ve meslek örgütlerinin hedef alınması şeklinde ikili bir yapıda kendisini gösterir. Bu iki düzey, savunmanlık mesleğinin hukuki güvence altında yapılmasını engellemektedir.

3 <https://www.istanbulbarosu.org.tr/HaberDetay.aspx?ID=7744>

4 <https://www.istanbulbarosu.org.tr/HaberDetay.aspx?ID=20169&Desc=Bu-Kez-Hukuk-Konu%C5%9Ftu:-%C4%B0stanbul-Barosu-Beraat-Etti>

Avukata şiddet vakaları ile avukatların, savunmanlık mesleğini icra ederken karşılaştıkları müdahalelere ilişkin geniş anlamda uluslararası bir çerçevenin çizilmesi hem hukuk devleti ve hukuki güvenlik hakkının hem de adil yargılanma hakkının gereğidir.

Sözleşme, hem her türlü fiziksel saldırı, tehdit, taciz ve gözdağına karşı avukatları korurken, hem de mesleğin her türlü uygunsuz engelleme ve müdahaleden bağımsız olarak ifa edilmesini güvence altına alır. Bu sayede hem bireysel hem kurumsal ihlalleri hem de Devlet'in avukatlara karşı pozitif yükümlülüğünü dikkate alır. Mesleğin, her türlü şiddet ve siyasal baskıdan uzak şekilde yapılmasını sağlar. Dolayısıyla hem bireysel ve sivil müdahaleler hem de siyasal müdahalelere karşı avukatın korunmasına ilişkin bir insan hakları çerçevesi için belirleyicidir.

A. Medya Taraması Sonucunda Elde Edilen Avukata Şiddet

1. Diyarbakır Barosu Tehlike Altındaki Avukatlar Günü Raporu

Diyarbakır Barosu 24 Ocak “Tehlike Altındaki Avukatlar Günü Raporu”⁵nun taraması sonucu elde edilen veriler aşağıdaki tablolarda özetlenmiştir.

Fail Kategorisi	Olay Sayısı	Açıklama / Detay
Sivil Şahıslar	64	Dosya tarafları, müvekkil yakınları veya karşı taraflar (En çok haciz ve bürolarda).
Yargı Çalışanları	51	Hakimler, savcılar ve kalem personeli tarafından uygulanan sözlü/fiili şiddet veya mobbing.
Kolluk Kuvvetleri	45	Gözaltı merkezleri, aramalar veya toplumsal olaylardaki müdahaleler.
Toplam	160	Tespit edilen toplam şiddet ve hak ihlali eylemi

Yıl	En Yoğun İhlal Kaynağı	Durum Özeti
2022	Kolluk Kuvvetleri	Avukatların mesleki görevlerini yaparken (arama, gözaltı takibi) kollukla yaşadığı sorunlar.
2023	Yargı Mensupları / Personeli	Duruşma salonlarında ve adliye içinde savunma makamına yönelik kısıtlamalar.
2024 – 2025	Sivil Şahıslar (Silahlı Saldırıları)	2025 yılı mayıs ayında Av. Yasin İçli ⁵ ye ⁵ ofisinde yapılan silahlı saldırı gibi olaylar artışta.

5 <https://www.diyarbakirbarosu.org.tr/haberler/avukata-yonelik-siddete-tahammulumuz-kalmadi>

2. TBB Avukat Hakları Merkezi Verileri

Türkiye Barolar Birliği Avukat Hakları Merkezinin yayınladığı haberlerden (2024 – 2025 arası) derlenen Medya Taraması Tablosu ve verilerin analiz değerlendirmesi aşağıda belirtilmiştir.

Tarih	Meslektaş / Baro	Olay yeri / Koşul	Saldırı/ müdahale türü	Sonuç/ Hukuki Durum
03.12.2025	Av. Alperen M. Korkmaz (Antalya)	Anahtar teslim işlemi	Bıçaklı saldırı ve senet tahribi	Şüpheliler yakalandı, "Yağma" suçundan tutuklandılar.
17.09.2025	Av. Mehmet Ali Tosun (Antalya)	Haciz mahalli (Manavgat)	Silahlı Saldırı: Hedef alınarak 8 el ateş edildi (4 kurşun isabeti).	Fail firarı, yakalama çalışmaları sürüyor.
06.05.2025	Av. Yasin İçli (Diyarbakır)	Uzlaşma görüşmesi (Ofis içi)	Karşı tarafın silahlı saldırısı	Mesleki faaliyet sırasında
28.03.2025	Av. Ahmet Keskin (Bursa)	Barışçıl gösteri/ yürüyüş	2911 S. Kanun gerekçesiyle Gözaltı ve Tutuklama	Kaçma şüphesi gerekçesiyle tutukluluk devam kararı
07.03.2025	Av. Baran Tansu (Ankara)	10 Nisan Polis Merkezi	İşkence iddiası olan dosyanın takibi	Kolluk personeli tarafından görevin engellenmesi ve baskı.
21.11.2024	Av. Halit Altunkaynak (Adana)	Adliye binası (Duruşma çıkışı)	CMK görevi sonrası sözlü ve fiziki saldırı	Karşı tarafın adliye içerisindeki saldırısı.
21.11.2024	Mardin Barosu Üyesi (Mardin)	Bürosuna gidiş yolu	Silahlı Saldırı	Duruşma sonrası hedef alındı.
2024-2025	Av. S. Günel, K. Y. Akalın, Y. G. Koçoğlu (İstanbul)	Mesleki faaliyetler	Gözaltı kararları ve suçlanma	Savunma hakkına yönelik baskı ve kişi güvenliği ihlali.
2025	Av. Yılmaz Birden (Şanlıurfa)	Suruç Bölge Trafik Müd.	Müvekkil görüşmesine fiili müdahale ve Fiziki Şiddet	Avukat darp neticesinde yaralandı.
2025-2026	İstanbul Barosu	Basın yoluyla terör örgütü propagandası yapmak ve basın yoluyla halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma suçlarından 12'şer yıla kadar hapis istemiyle yargılandığı dava	Kurumsal	Beraat
7 Ocak 2026	Yalova Barosu Mensubu SGK Kurum Avukatı Zekeriya Polat	Mesleki faaliyet	Silahlı Saldırı	Avukat hayatını kaybetti.

Rapor Verilerinin Analizi ve Kategorizasyonu

Bu veriler ışığında, avukatlara yönelik saldırıların ve müdahalelerin üç ana ekseninde toplandığı görülmektedir:

I. Fiziki ve Silahlı Şiddet (Dosya Tarafları): Antalya, Mardin ve Diyarbakır örneklerinde görüldüğü üzere; avukatın müvekkiliyle özdeşleştirilmesi sonucu doğrudan canına kastedilmektedir. Özellikle haciz mahalleri ve uzlaşma görüşmeleri en riskli alanlardır.

II. Yargısal Taciz ve Tutuklamalar: Bursa ve İstanbul örneklerinde görüldüğü üzere; avukatların toplantı gösteri yürüyüşü haklarını kullanmaları veya mesleki dosyaları nedeniyle “kaçma şüphesi” gibi gerekçelerle tutuklanmaları, savunma makamına yönelik bir gözdağı niteliği taşımaktadır.

III. Kolluk Müdahalesi: Şanlıurfa ve Ankara örneklerinde; avukatın müvekkiline erişim hakkının bizzat kamu görevlileri (kolluk) tarafından fiziksel şiddet veya engelleme ile kısıtlandığı görülmektedir.

TBB ve Barolar, bu tabloya yansıyan vakaların bir “münferit olaylar bütünü” değil, savunma makamına yönelik sistematik bir şiddet sarmalı olduğunu belirterek; TCK’da avukata yönelik şiddetin ağırlaştırılmış sebep sayılması için yasal düzenleme talep etmektedir.

Diyarbakır Barosu’nun raporunda, Türk Ceza Kanunu’nda avukata yönelik şiddetin, tıpkı sağlık çalışanlarına yönelik şiddette olduğu gibi “özel ve ağırlaştırılmış” hükümlerle düzenlenmesi talep edilmektedir.

B. Etkin Savunuculuk Projesi Verileri

Şanlıurfa Barosu'nda yürütülen Etkin Savunuculuk Projesi kapsamında Barolarla yapılan görüşmelerden elde edilen kişiselleştirilmiş veriler⁶ tablosu aşağıdaki gibidir:

Tarih	Baro	Avukat(lar)	Olayın Gerçekleştiği Yer/Koşul	Saldırı Türü ve Detayı	Kaynak/Not
09.01.2024	İstanbul	Stj. Av. Büşra Teksöğüt	Haciz işlemi sonrası (takip edilerek)	Fiziki saldırı sonucu ayağı kırıldı.	TBB Haber 85181
27.06.2024	İst. / Van	Av. Şehnaz Altunkaya & Av. Bahtiyar Kandeğer	İstanbul Emniyeti Organize Suç. Müd.	Kolluk görevlileri tarafından uygulanan şiddet.	TBB Haber 84869
23.08.2024	Yozgat	Av. Zehra Gülbahçe	Çanakkale (Çocuk teslimi esnasında)	Karşı tarafın saldırısı ile ağır yaralanma.	Fail firari. (TBB 84964)
14.11.2024	İstanbul	Av. Mehmet Toprak & Av. Mehmet Berf Kalkan	Haciz işlemi (Borçlu adresi)	Bıçaklı saldırı; Av. M. Toprak çoklu bıçak darbesi ile yaralandı.	TBB Haber 85181
21.11.2024	Mardin	İsmi Belirtilmemiş	Duruşma sonrası (Büro yolu)	Karşı tarafın silahlı saldırısı.	4 şüpheli tutuklandı. (TBB 85212)
21.11.2024	Adana	Av. Halit Altunkaynak	Adliye içi (CMK görevi/Duruşma çıkışı)	Karşı tarafın sözlü ve fiziki saldırısı.	4 şüpheli tutuklandı. (TBB 85199)
10.03.2025	Ankara	Av. Baran Tansu	10 Nisan Polis Merkezi	İşkence, ters kelepçe, hukuksuz gözaltı ve fiziki saldırı.	TBB Haber 85486
29.03.2025	Şanlıurfa	Av. Sabri Güngen	Siverek Adliyesi	Zorunlu müdafilik görevini ifa ederken müvekkilinin kolluk tarafından darp edilmesine ilişkin işkenceyi belgeleme sırasında	Etkin Savunuculuk
02.04.2025	Şanlıurfa	Av. Yılmaz Birden	Suruç Bölge Trafik Müdürlüğü	Müvekkil görüşmesi engellenerek fiziki şiddet ve darp.	Etkin Savunuculuk
06.05.2025	Diyarbakır	Av. Yasin İçli	Meslektaş ofisi (Uzlaşma görüşmesi)	Karşı tarafın silahlı saldırısı.	TBB Haber 85646
29.10.2025	Şanlıurfa	Av. Ahmet Kaş & Av. Mehmet Uğur Korkmaz	Mezarlık (Yunus ekipleri müdahalesi)	Kimlik ibrazına rağmen kolluk tarafından darp edilme.	Etkin Savunuculuk

⁶ Medya taraması sonucu elde edilen verilerle proje kapsamında elde edilen veriler arasında örtüşme olabilir.

Ankara Barosu ve İstanbul Barosu Avukat Hakları Merkezleri'nden Elde Edilen Anonimleştirilmiş Kolektif Veriler

Baro Adı	Veri / Başvuru Tarihi	Kapsanan Zaman Aralığı	Toplam Fiziki Şiddet Başvurusu	Veri Kaynağı / Birim
İstanbul	18.11.2025	01.01.2024 – 18.11.2025	97	Avukat Hakları Merkezi (AHM)
Ankara	18.11.2025	Kasım 2024 – Kasım 2025	10	Avukat Hakları Merkezi (AHM)

Türkiye Barolar Birliğinden Elde Edilen Veriler⁷

TBB ile yapılan yazışmalar sonucu bildirilen veriler aşağıdaki tablolarda özetlenmiştir. Daha sonra da verilerin değerlendirilmesi yapılmıştır.

1. İhlal Türü Dağılımı

İhlal Türü	Sayı
Şiddet	41
Hakaret/Tehdit	17
Müvekkil ile Görüşme Sorunları	13
Dosya İnceleme / Suret Temin Sorunları	4

2. Fail Grafiği

Fail Grubu	Oran/Sayı (Yaklaşık)
Karşı Taraf	En yüksek oran (Grafik üzerinde 31 civarı)
Kolluk	İkinci yüksek oran (Grafik üzerinde 29 civarı)
Diğer	Yaklaşık 10
Müvekkil	Yaklaşık 5
Hakim / Savcı	En düşük oran

⁷ Etkin Savunuculuk Projesi kapsamında, Şanlıurfa Barosu, Türkiye Barolar Birliği'nden veri taraması talep etmiş olup, bu bölümdeki veriler TBB'den elde edilmiştir. Türkiye Barolar Birliği Avukat Hakları Merkezi bünyesinde avukata yönelik şiddet ve hak ihlallerine ilişkin Mart 2025 itibarıyla merkezi bir veri sistemi oluşturulmuştur. Baroların, bu merkeze veri girişleri yapması, şiddet vakalarının kayıt altına alınması ve takip edilmesi için önem taşımaktadır. Bu verileri bizimle paylaşan Türkiye Barolar Birliği'ne teşekkür ederiz.

3. Mağdur Avukatların Kıdem ve Cinsiyet Dağılımı

Kategori	Veri
0-5 Yıl Kıdem	En yüksek mağduriyet oranı (40+ kişi)
5-10 Yıl Kıdem	Yaklaşık 24 kişi
15 Yıl ve Üzeri	Yaklaşık 8 kişi
Erkek Avukatlar	53 Kişi (%69)
Kadın Avukatlar	24 Kişi (%31)

4. Şanlıurfa Barosu Özel Verileri

Avukat Adı Soyadı	Barosu
Selim Hartavi	Şanlıurfa
Sabri Güngen	Şanlıurfa
Yılmaz Birden	Şanlıurfa

- **Şanlıurfa Yerel Fail Dağılımı:** Şanlıurfa özelinde 2 şiddet vakası bildirilmiş olup, faillerin tamamı “Kolluk” olarak kaydedilmiştir.
- **Şanlıurfa Cinsiyet Dağılımı:** İhlal bildirenlerin %100’ü erkek avukattır.
- Verilere göre, avukata şiddet vakalarının en yoğun olduğu ilk 10 il: İstanbul, Antalya, İzmir, Bursa, Ankara, Şanlıurfa, Hatay, Kocaeli, Kahramanmaraş, Ağrı’dır.

Verilerin Ortaya Koyduđu Temel Tespitler:

1. Saldırı Mekanları Çeşitleniyor: Şiddet sadece haciz mahallerinde değil; adliye koridorlarında, karakollarda, avukatlık ofislerinde ve hatta mezarlık gibi kamusal alanlarda da yaşanmaktadır. Avukatlara yönelik şiddet, mekânsal olarak çeşitlilik göstermekte ve avukatlar, özel alanlarında da tehdit edilebilmektedir. Lüksemburg Sözleşmesi, avukatın özel alanlarında gerçekleşebilecek tehdit ve saldırı ihtimaline karşı, avukatın bilgilendirilmesini şart koşmaktadır.

2. Kolluk Şiddeti Belirginleşiyor: Ankara, Şanlıurfa ve İstanbul örneklerinde olduğu gibi, avukatın görevini yapmasını engelleyen ve “saldırı” boyutuna varan kolluk müdahalesi raporlarda geniş yer tutmaktadır.

3. Cezasızlık Algısı: Yozgat Barosu mensubuna saldıran failin firari olması ve kolluk görevlilerine yönelik soruşturmaların yavaşlığı, TBB tarafından “cezasızlık zırhı” olarak nitelendirilmektedir.

4. Haciz ve Çocuk Teslimi: Bu iki alan, avukatın doğrudan “dosyanın tarafı” gibi görülerek hedef alındığı en riskli işlemler olmaya devam etmektedir. Avukatın, müvekkille ya da dosyasıyla özdeşleştirilmesi yasağının doğrudan kamuoyuna anlatılamaması ve normatif olarak güvenceye kavuşturulmamış olması bu konudaki eksikliklerden biridir.

C. Literatür Taraması

1. İnsan Hakları İzleme Örgütü Raporu:

Human Rights Watch (İnsan Hakları İzleme Örgütü) tarafından yayımlanan "Savunma Makamına Darbe Raporu: Türkiye'de Avukatlara Yönelik Soruşturma ve Kovuşturmalar"⁸ başlıklı rapor, Türkiye'deki avukatların mesleki faaliyetleri nedeniyle karşılaştıkları yargısal baskıyı sistematik bir çerçevede ele almaktadır. Özellikle avukatlara yönelik **mesleğinden dolayı açılan soruşturmaları** da inceleyen raporda, savunma hakkına yönelik sistematik baskılar ele alınmıştır.

1.1. Savunma Hakkına Yönelik Sistematik Baskı

Rapor, Türkiye'de avukatların sadece müvekkillerini savundukları için "terör örgütü üyesi" veya "yardım ve yataklık" suçlamalarıyla karşı karşıya kaldıklarını vurgular. Bu da "özdeşleştirme yasağına" ilişkin önemli bir ihtiyacı kanıtlar.

- **Özdeşleştirme yasağı:** Avukatlar, temsil ettikleri müvekkillerinin iddia edilen suçlarıyla doğrudan ilişkilendirilmesinin yasaklanmasıdır.

1.2. Soruşturmalardaki Temel Dayanaklar ve Avukatlar Hakkında Misilleme Olarak Soruşturma ve Kovuşturma Başlatılması

Raporda, avukatlar hakkında açılan soruşturmaların genellikle somut delillerden ziyade şu unsurlara dayandırıldığı belirtilir:

- **Müvekkillerle Görüşmeler:** Cezaevindeki müvekkillerle yapılan rutin avukat görüşmeleri, "örgütsel talimat alışverişi" olarak nitelendirilmektedir.
- **Mesleki Faaliyetler:** Duruşma salonundaki savunmalar, verilen dilekçeler veya adliye önündeki basın açıklamaları suç unsuru sayılmaktadır.
- **Gizli Tanık Beyanları:** Birçok soruşturmanın, doğruluğu teyit edilemeyen gizli tanıkların soyut ifadeleri üzerine kurulduğu eleştirilmektedir.

⁸ https://www.hrw.org/sites/default/files/report_pdf/turkey0419turk_web.pdf

1.3. Savunma Dokunulmazlığının İhlali

Rapor, Türk Ceza Kanunu ve Avukatlık Kanunu'nda yer alan "savunma dokunulmazlığı" ilkesinin işlevsiz hale getirildiğini savunur:

- **Arama ve El Koyma:** Avukatlık ofislerinde ve konutlarında, baro temsilcisi bulunmaksızın veya hukuka aykırı şekilde yapılan aramalarla müvekkil mahremiyeti ihlal edilmektedir.
- **Soruşturma İzinleri:** Soruşturma izni verilmesi usulünün kolay olduğu ve avukatların korunması için kullanılmadığı eleştirilmektedir.

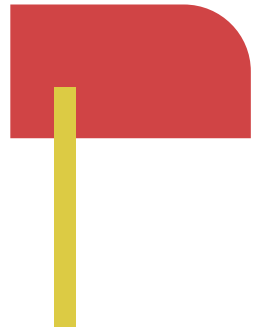
1.4. Barolara ve Meslek Örgütlerine Müdahale

Baroların kurumsal güvencelerinin zayıflatıldığı eleştirilmektedir.

1.5. Tavsiyeler ve Sonuç

HRW raporu, Türkiye'ye şu temel tavsiyelerde bulunur:

- Avukatların, mesleki faaliyetleri nedeniyle taciz, engelleme ve haksız kovuşturmayla maruz kalmamasının sağlanması.
- Havana Kuralları (Avukatların Rolüne Dair Temel İlkeler) başta olmak üzere uluslararası standartlara uyulması.
- Keyfi tutuklamaların sonlandırılması ve savunma hakkının üzerindeki yargısal baskının kaldırılması.
- İl baroları ve Türkiye Barolar Birliği'nin sahip oldukları önemli kurumsal yetkilerini avukat hakları merkezlerinin güçlü bir rol oynamalarının sağlanması için kullanması tavsiye edilmiştir.
- Ayrıca avukatların oynadıkları role yönelik saldırılara ve avukat tutma hakkının zedelenmesine de öncelikli meseleler olarak odaklanılması çağrısı yapılmıştır.
- Türkiye Barolar Birliği'nin isnat edilen suç ve siyasi görüşlerden bağımsız olarak tüm şüpheli ve sanıkların savunma hakkını desteklemesi gerektiği vurgulanmıştır.

2. Adil Yargılanma Yargılanma Hakkına Erişim Derneği (AYHED) Raporu

AYHED tarafından hazırlanan “Türkiye’deki İnsan Hakları Savunucusu Avukatların Yaşadığı Hak İhlallerine ve Uğradığı Hukuk Dışı Uygulamalara İlişkin Mevcut Durum Analiz Raporu”⁹

Kategori / Müdahale Türü	Nicel Veri (Sayı/Süre)	Açıklama ve Detaylar
Dava Açılan Avukat Sayısı	1.546	Mesleki faaliyetleri veya üyelikleri nedeniyle yargılanan avukatlar.
Gözüaltına Alınan Avukat Sayısı	665	Operasyonlar kapsamında hürriyeti kısıtlanan meslektaşlar.
Hapis Cezası Alan Avukat Sayısı	441	Hakkında mahkûmiyet hükmü kurulan avukatlar.
Toplam Verilen Hapis Cezası	2.728 Yıl	Tüm davalarda hükmedilen toplam ceza süresi.
Tutuklanan Baro Başkanları	7	Yedi farklı ilin baro başkanı tutuklanarak savunma makamına doğrudan müdahale edildi.
Kapatılan Hukuk Dernekleri	34	20 farklı şehirde faaliyet gösteren dernekler (ÇHD, ÖHD vb.) kapatıldı.
Bölgesel Etki (Araştırma İlleri)	43	Sadece araştırmanın yapıldığı illerde hapis cezası alan avukat sayısı.

9. https://static.bianet.org/system/uploads/1/files/attachments/000/003/452/original/T%C3%BCrkiye_de_Avukat_olmak_MEVCUT_DURUM.pdf?1630595085

5. Sonuç

Lüksemburg Sözleşmesi, avukatları imtiyazlı bir alana kavuşturmaktan ziyade savunma görevinin uluslararası insan hakları standartları ve uluslararası mesleki güvencelere uygun olarak yürütülmesini sağlar.

Sözleşme, taraf devlete, avukatlar hakkındaki cezai ve idari yaptırımları uygularken kanunla öngörülen ve demokratik bir toplumda suçun önlenmesi, soruşturulması veya kovuşturulması yahut başkalarının haklarının korunması için gerekli olan kısıtlamalara uyulması görevini yükler.

Avukatlık mesleğini, kamusal anlamda yargının kurucu unsuru olarak ele alırken, Türk mevzuatındaki Avukatlık Kanunu hükümlerinin etkili uygulanması konusunda bir çerçeve çizer.

Avukatlık mesleğine karşı hem adli hem de siyasi nitelikteki müdahaleleri önler, avukatı hem bireysel ihlallerden hem de mesleğe yönelik her türlü siyasal müdahaleden kolektif olarak korur.

Avukatın disiplin hükümlerini, avukatlık mesleğinin özgün niteliğini göz önüne alarak uygular.

Avukatı hem bireysel ve kurumsal hem de meslek örgütüyle beraber koruyarak adil yargılanma hakkının kurumsal unsurlarını da güvence altına alır.

Bu sözleşmenin yürürlüğe girmesi demek:

- Avukatlık mesleğinin uluslararası güvenceye kavuşması,
- Avukatların, devlet, yargı ve siyasi otoritelerden bağımsızlığının sağlanması,
- Savunma hakkının ve adil yargılanma hakkının gerçekleşmesi,
- Avukatların, müvekkillerinin suçlarından ötürü yargılanmasının önlenmesi,
- Avukatların, müvekkilleriyle, müvekkil adaylarıyla veya müvekkillerinin davalarıyla özdeşleştirilmeleri nedeniyle olumsuz sonuçlara maruz kalmamalarını temin edilmesi,
- Kamu avukatı, serbest çalışan avukat ve ilgili işlerde danışmanlık yapmaları veya rol almaları durumunda, uluslararası bir mahkeme veya yargı mercii yahut uluslararası bir örgüt tarafından kurulmuş bir organ tarafından, bunların nezdindeki davalarda rol almaya yetkili kılınan kişilerin de koruma altına alınması,

- Birleşmiş Milletler Avukatın Rolüne Dair Temel Prensipler (Havana Kuralları), Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi kararları gibi bağlayıcı olmayan avukatlık güvencelerinin, bağlayıcı ve uygulanabilir hale gelmesi,
 - Barolar ve avukatların, kurumsal ve bireysel kapasitelerinin uluslararası güvencelerle desteklenmesi,
 - Baroların, hukukun üstünlüğü ve adaletin gerçekleşmesini sağlamak için mağdurların yanında davalara katılmasına dayanak olması,
 - Barolara verilen insan hakları ve temel özgürlükleri koruma görevinin uluslararası uygulanabilir bir normatif dayanağa sahip olması,
 - Sadece avukatların değil, barolardan vatandaşlara kadar herkesin savunma ve adil yargılanma hakkına erişiminin sağlanması,
 - Müvekkil adaylarının da kapsama alınarak avukatla ilişkilerinde normatif bir çerçeveye sahip olmaları anlamına gelmektedir.

Avukatlık mesleğinin icra edilmesinin koşulları, avukatların sosyo-ekonomik güvencelerinin dikkate alınması ve güvencesizleştirilmeye karşı mücadele, avukatların ve meslek örgütlerinin yasal statülerinin şiddet ve müdahaleden uzak şekilde güçlendirilmesi için Lüksemburg Sözleşmesi'nin, Avukatlık Kanunu ve ilgili Türk mevzuatıyla beraber uygulanması oldukça önemlidir.

